

ÖĞRENCİ

ADI:
SOYADI:
SINIFI:NO:

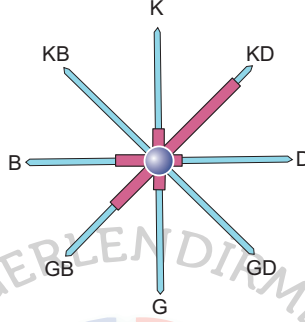
ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
COĞRAFYA DERSİ 9. SINIFLAR
2. DÖNEM 2. YAZILI ÖRNEK SORULARI
CEVAP ANAHTARI

Okulunuzun Adı
.....
.....
.....

Sınav süresi **40** dakikadır.

9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıkla.

1. Aşağıda bir merkeze ait rüzgâr frekans diyagramı verilmiştir.

Bu diyagramı inceleyerek

a) Merkezin hâkim rüzgâr yönünü yazınız. (5 PUAN)

Kuzeydoğu yönüdür.

b) Merkezin yer şekillerinin özellikleri hakkında bilgi veriniz. (10 PUAN)

Merkezin bulunduğu yerdeki dağlar kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır ve yine merkez bu dağlara paralel uzanan bir vadi ya da boğaz üzerinde yer almaktadır. Merkezin güneydoğusu ve kuzeybatısında ise yüksek dağlar bulunmaktadır. Bu nedenle bu yönlerden rüzgâr almamaktadır.

9.1.13. Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

2. Lodos rüzgârının estiği kış ve bahar aylarında Türkiye'de soba zehirlenmeleri artmaktadır.

Bu durumun oluşumunu sıcaklık-basınç arasındaki ilişkiyi düşünerek açıklayınız. (15 PUAN)

Sobadan çıkan duman sıcak olduğundan yükselici özellik gösterir. Soğuk havalarda soba bacalarından duman çıkışı daha kolay ve daha hızlı gerçekleşir. Eğer hava sıcaklığı sobadan çıkan hava sıcaklığından yüksek ya da aynı ise soba bacasından duman çıkışı azalır, hatta bu duman aşağıya doğru çöker. Bu da karbonmonoksit zehirlenmesine yol açar.

Lodos Türkiye'de güneybatı yönünden esen yerel bir rüzgârdır. Bu nedenle estiği zamanlarda sıcaklıkları yükseltir ve soba zehirlenmelerine yol açar.

Sonraki sayfaya geçiniz.

9.1.13. Türkiye’de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

3. Son yıllarda yenilenebilir enerji üretiminde Güneş Enerji Santrallerinin (GES) sayısı hızlı bir şekilde artmaktadır. Ancak bu santrallerin kuruluş yerinin seçimi, üretilen enerji miktarını ve verimliliğini etkilemektedir. Örneğin; Karadeniz kıyılarında kurulan santrallerin verimliliği diğer yerlere göre daha az olacaktır.

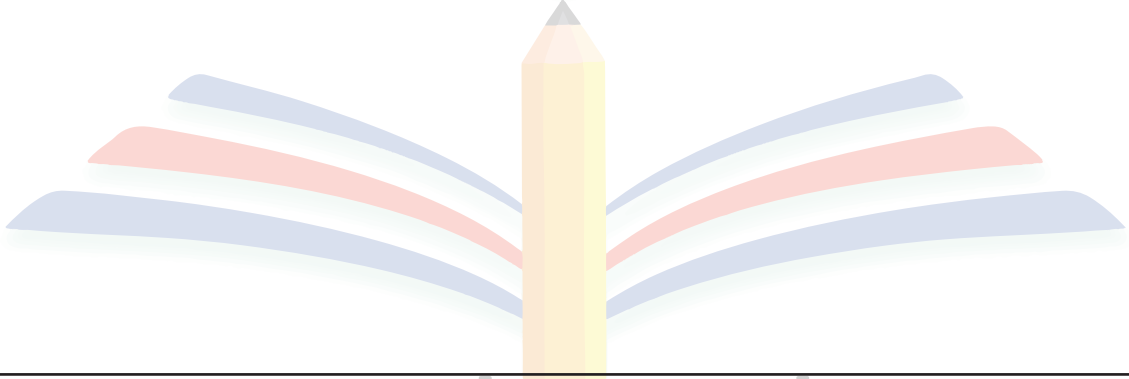
Karadeniz kıyılarının hangi özellikleri burada kurulacak GES’in veriminin daha düşük olmasında etkili olacaktır? (15 PUAN)

Karadeniz kıyılarında her mevsimi yağışlı olan Karadeniz iklimi görülmektedir. Bu iklim tipinde nemlilik ve bulutluluk oranı çok yüksektir. Bulutluluğun yüksek olması demek güneşlenme süresinin az olması demektir ki bu da GES’nin verimliliğini azaltır.

9.2.2. Yerleşme doku ve tiplerinin oluşumunda etkili olan faktörleri örneklerle açıkla.

4. **Yayla, kışlak, ağıl, kom, oba, dalyan gibi köyden küçük yerleşmelerin yılın yalnızca belli bir döneminde (geçici olarak) kullanılmasının nedeni nedir yazınız. (10 PUAN)**

Bu yerleşimler genellikle hayvancılık faaliyetleri ile uğraşan insanlar tarafından kullanılmaktadır. Kış mevsimi geldiğinde iklim şartlarının zorlaşması, buralarda yaşamayı imkânsız hale getirir. Bu nedenle insanlar bu yerleşmeleri yaz mevsiminde geçici olarak kullanılmaktadır. Bu yerleşmelerden bir kısmı ise dinlenme ve turizm amaçlı olarak yine aynı nedenle yalnızca yaz mevsiminde kullanılmaktadır.

9.2.3. Türkiye’de yerleşmelerin dağılışını etkileyen faktörleri örneklerle açıkla.

5. **KUŞ DİLİ (ISLIK DİLİ)**

Doğu Karadeniz’in kırsal kesimlerinde yaşayan insanlar, hayatlarını sürdürebilmek ve zorlukları aşabilmek için pek çok farklı yöntem kullanır. Bu yöntemlerden bir tanesi de vadi yamaçlarına yerleşmiş insanların kendi aralarında kullandıkları kuş dilidir. Kuş dili, ıslıkla bir kuş gibi kelimelerin hecelenerek söylenmesidir. Bu arazi yapısında iki ev arası yol mesafesi yaklaşık 1 km kadarken kuş uçuşu 200-300 metredir. Kuş uçuşu yol mesafesinin kısa fakat gerçek yol mesafesinin uzun olması nedeniyle insanlar haberleşmelerini kuş dili ile sağlamaktadır. Bu bölgede ıslıkla anlaşmak doğal çevrenin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Kuş dilinin kullanıldığı bu yerleşme alanlarının doğal çevre koşulları ve yerleşme dokusu nasıldır, yazınız.

(15 PUAN)

Bu yörelerde yer şekilleri dağlık ve engebeldir. Derin vadiler ve sarp dağlar kısa mesafelerde bir arada bulunur. Tarım yapılabilecek düz araziler son derece az ve parçalı vaziyettedir. Bol ve her mevsimi yağışlı Karadeniz ikliminin etkisiyle su problemi bulunmaz.

Tüm bu nedenlerden dolayı yerleşimlerde evler birbirinden oldukça uzakta kurulmak zorunda kalmıştır. Bu yerleşme dokusuna dağınık yerleşme denilmektedir.

Sonraki sayfaya geçiniz.

9.2.4. Türkiye'deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder.

6. Türkiye'de geçmişten günümüze yeni illerin oluşturulmasıyla illerin sayısında ve bazı illerin sınırlarında değişimler yaşanmıştır. 1988 yılına kadar 67 olan il sayısı zaman içerisinde artmış, en son 2017 yılında Düzce'nin eklenmesiyle toplam sayı 81 olmuştur. Günümüzde birçok ilçemiz sağlayacağı avantajlarından dolayı il olmak istemektedir.

İlçelerimizin il olmak istemesinin nedenlerinden üç tanesini yazınız? (3 x 5 =15 PUAN)

Bir ilçenin il olmasıyla o ilçede olmayan kurumlar açılır.

Öncelikle valilik kurulur. Sonrasında ise bazı müdürlüklerin ilçe statüsü değişerek il müdürlüğü statüsü kazanır.

İlçelerin il olması halinde genel bütçeden alacağı pay artar.

Kamu kurumlarında daha fazla istihdam sağlanır. Yeni atanacak personel hizmet akışını hızlandırırken hem de sosyal ekonomik katkı sağlamış olur.

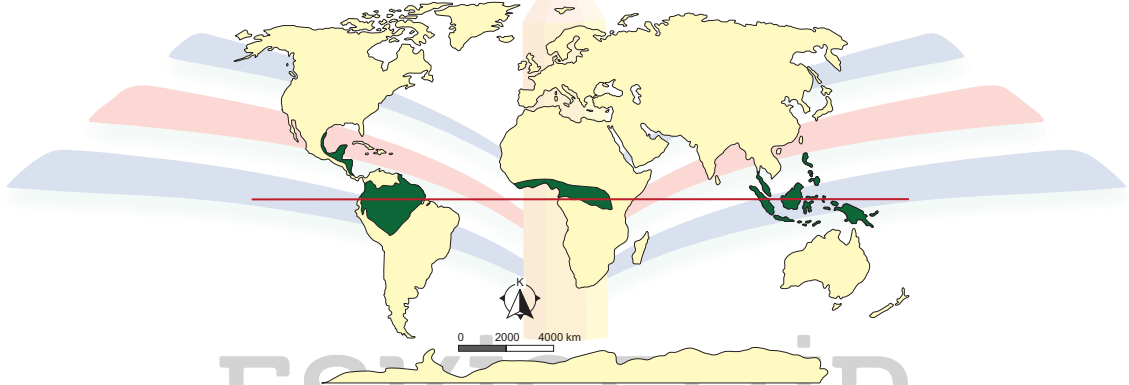
İlçenin il olması ile bireylere hizmet alma kolaylığı sağlanır.

Yeni yatırımlar için daha dikkat çekici hale gelir.

İlçenin prestiji artar.

9.3.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir.

7.

Yukarıda belirli kriterlere göre oluşturulmuş bir bölge gösterilmiştir.

Farklı kriterler kullanılarak bu bölge ile aynı yerde başka hangi bölgeler oluşturulabilir, üç madde halinde yazınız? (3 x 5 =15 PUAN)

Ekvatorial iklim bölgesi

Yağmur ormanları bölgesi

Düzenli rejimli akarsular bölgesi

Laterit topraklar bölgesi

Yağış miktarı fazla olan bölgeler

Kurak mevsimi olmayan bölgeler

Yıllık ve günlük sıcaklık farkı az olan bölgeler

*** Bu örnek yazılı sınav soruları 9 Şubat 2024 tarihinde yapılan il zümre öğretmenler kurulu toplantısında il/ilçe alan zümre öğretmenlerince kararlaştırılan senaryolardan 3. senaryo dikkate alınarak hazırlanmıştır.